

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-12-08
meddelad i
Östersund

Mål nr P 1035-23

PARTER

Klagande

Björn Lundin, 19590301-7613
Norrmyravägen 19
805 96 Gävle

Motpart

Samhällsbyggnadsnämnden i Gävle kommun
801 84 Gävle

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Gävleborgs läns beslut den 21 februari 2023 i ärende
nr 10258-2022, se **bilaga 1**

SAKEN

Negativt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Björke 8:25
i Gävle kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Gävle kommun (nämnden) beslutade den 28 september 2022 att lämna negativt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Björke 8:25, område 4 (§ 240 med dnr 22SBN247). Fastighetsägare tillika sökande, Björn Lundin, överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Gävleborgs län (länsstyrelsen) som den 21 februari 2023 avslog överklagandet. Beslutet i dess helhet redovisas i **bilaga 1**.

Björn Lundin har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Björn Lundin har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva underinstansernas beslut och bevilja förhandsbesked i enlighet med ansökan. Till stöd för sitt överklagande anför han i huvudsak följande. Han har tidigare varit tvungen att riva en jordbruksekonomibyggnad, inte ett bostadshus som det anges i handlingarna. Myndigheterna har lagt ner en fungerande jordbruksverksamhet och i den processen argumenterat för att det inte går att bygga en bostad på platsen. Länsstyrelsen har muntligt erkänt att det var fel att lägga ner jordbruket. Om alla felaktigheter verkligen granskades i ärendet ser man att han har gjort allt rätt. Han har en byggbar tomt med vatten, el, avlopp och godkända bullervärden. Bullernivån enligt den orienterande ljudmätning som han genomfört är ca 60 decibel (dB), men länsstyrelsen menar att han ligger nära övre gränsvärdet som är över 80 dB. I grannbyn tillåts nya byggnader trots att området är en del av det värdefulla karaktärsområdet i översiktsplanen. Hans fastighet ligger inom ett område som tillhör den lägsta skyddsklassen.

Nämnden har förelagts att inkomma med det nya tillståndet för skjutbanan eftersom det gamla löpte ut den 31 augusti 2023, dvs. under domstolens handläggning av målet. Nämnden har samtidigt beretts tillfälle att yttra sig över Björn Lundins överklagande varvid nämnden anfört följande. Nämnden noterar att det nya tillståndet inte är begränsat till några särskilda tider utan gäller dygnet runt. I övrigt finns inget att tillägga annat än vad som framgår av handlingarna i ärendet.

Björn Lundin har beretts tillfälle att yttra sig över bl.a. nämndens yttrande, det nya tillståndet för skjutbanan samt länsstyrelsens beslut den 13 juni 2017 om föreläggande att riva bostadshus m.m. (dnr 8779-2016), men han har inte hörts av.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Utredningen i målet

Av Polismyndighetens nya tillstånd för skjutbanan daterat den 4 juli 2023 framgår att skjutbanan får användas för skjutning med kulvapen av klass 1-4. Det finns ingen begränsning i tillståndet för vilka veckodagar och tider skjutbanan får användas för skjutning. Tillståndet gäller för perioden den 1 september 2023– den 31 augusti 2028.

Fråga om kommunikering

Mark- och miljödomstolen noterar att länsstyrelsen har beaktat omständigheter som framgår av sitt eget beslut den 13 juni 2017 om föreläggande att riva bostadshus m.m. (dnr 8779-2016). Såvitt framkommit har länsstyrelsen dock inte kommunicerat detta beslut med Björn Lundin. Det kan inte anses ha varit uppenbart obehövt att kommunicera beslutet med Björn Lundin och ge honom tillfälle att yttra sig över dess innehåll innan beslut fattades i ärendet. Länsstyrelsen har således brutit i sin kommunikationsplikt gentemot Björn Lundin (jfr 25 § förvaltningslagen (2017:900)). Genom att han i samband med aktuellt mål i mark- och miljödomstolen har fått möjlighet att yttra sig över beslutet anser domstolen emellertid att denna handläggningsbrist är läkt. Det finns därför inte anledning att upphäva länsstyrelsens beslut på formell grund.

Mark- och miljödomstolens prövning i sak

Av utredningen i målet framgår bl.a. att den aktuella skjutbanan ligger cirka 100 meter i sydostlig riktning från Björke 8:25s ostligaste gräns samt att Björn Lundin nu vill bygga ett enbostadshus på fastigheten, cirka 150 meter ifrån skjutbanan. Domstolen noterar, liksom länsstyrelsen, att den ljudnivå som uppmättes i

sökandens orienterande ljudmätning, där endast en skytt sköt och en byggnad var belägen mellan platsen för mätningen och skjutbanan, låg nära det nedre riktvärdet om 65 dBAI som framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2005:15) om buller från skjutbanor [till 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken]. Vid tiden för länsstyrelsens prövning var det enligt tillståndet tillåtet att använda skjutbanan för skytte kl. 08.00-21.00 på vardagar, kl. 11.00-16.00 på lördagar samt kl. 16.00-20.00 på söndagar. Enligt det nya tillståndet finns numera ingen begränsning för vilka veckodagar eller tider skjutbanan får användas. Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen, liksom underinstanserna, att risken för bullerstörningar gör att marken inte är lämplig för bostadsändamål enligt 2 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900). Nämnden har därmed haft fog för att lämna negativt förhandsbesked för enbostadshus på platsen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02).

Överklagande senast den 29 december 2023. Prövningstillstånd krävs.

Anna-Sara Söderström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna-Sara Söderström, ordförande, och tekniska rådet Nils Persson. Föredragande har varit beredningsjuristen Tove Larsson.

Länstyrelsen
Gävleborg

Beslut

1 (6)

Datum

2023-02-21

Diarienummer

10258-2022

Björn Lundin
(via e-post)

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

INKOM: 2023-03-28
MÅLNR: P 1035-23
AKTBIL: 2

Förenklad delgivning

Överklagande av beslut att lämna negativt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Björke 8:25

Beslut

Länstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Gävle kommun (nämnden) beslutade den 28 september 2022 att lämna negativt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten Björke 8:25, skifte 4 (§ 240 med dnr 22SBN247 och BOB-2020-1493). Nämnden fattade beslutet med stöd av 9 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Nämnden har för sin motivering hänvisat till ett nämndyttrande från den 30 augusti 2022 där i huvudsak följande framgår. Flera olika intressen står emot varandra: sökandens möjlighet att nyttja marken, en skjutbanas verksamhet och miljöbalkens bestämmelser om skydd mot inskränkningar. Åtgärden kan inte tillåtas på platsen på grund av risken för bullerstörning.

Björn Lundin (sökanden) har överklagat beslutet och i huvudsak uppgett följande. Man påstår att tomten ligger inom kulturellt skyddsområde, vilket är lögn. Nämnden har buller som huvudargument, men där måste man ta hänsyn till den ytterst ringa störningen. Skjutbanan är en ren älgskyttebana som används tre dagar per år i totalt cirka sex timmar före älgjakten. Banan har bara tillstånd för en sorts vapen och kan därför inte användas för annat skytte. Kommunen använder sig av det lägre värdet i Naturvårdsverkets riktlinjer, men av verkets hemsida framgår att vid skjutbanor med lågt utnyttjande bör det högre riktvärdet kunna gälla och för skjutbanor som endast utnyttjas under några få dagar per år bör även överskridande av det högre riktvärdet kunna godtas. Man bygger runtom i hela Björke by men hans fastighet har totalt byggförbud. Kommunen bygger på platser där bullergränsvärderna överskrids eller tangeras, men då är det inget problem. Han vill veta vad som är skillnaden mellan störningar vid kommunens etableringar jämfört med hans egen ringa störning. De senaste avstyckade tomterna med beviljat bygglov behövde inte ens göra bullerutredning trots närheten till skjutbanan.

Länsstyrelsen har gett sökanden möjlighet att yttra sig över kommunens beslut om rättidsprövning. Han har i huvudsak uppgett följande. Kommunen fortsätter påstå att gamla beslut ska gälla för evigt, men Boverket menar att man har rätt till en bedömning utifrån nuvarande förutsättningar och fakta. Eftersom kommunen ändrat regelverket sedan avslaget för 15 år sedan kan man helt bortse från det beslutet. Skjutbanan har aldrig varit störande och kan inte utan nya tillstånd utöka verksamheten. Enligt de allmänna råden gäller 80 dB och ibland mer.

Motivering till beslutet

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Det framgår av 9 kap. 17 § PBL att om den som avser att vidta en bygglovspliktig åtgärd begär det, ska byggnadsnämnden ge ett förhandsbesked i fråga om åtgärden kan tillåtas på den avsedda platsen. Det som i första hand ska prövas i ett förhandsbesked är om en byggnadsåtgärd över huvud taget kan tillåtas på den avsedda platsen, vilket gör att det närmast är en prövning av markens lämplighet för den avsedda åtgärden (jfr prop. 1985/86:1 s. 304).

Ett förhandsbesked som innebär att åtgärden kan tillåtas är bindande vid den kommande bygglovsprövningen, om ansökan om bygglov görs inom två år från den dag då förhandsbeskedet vann laga kraft. Det framgår av 9 kap. 18 § PBL.

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet. Enligt 2 kap. 6 a § PBL ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Det framgår av 2 kap. 9 § PBL att placering av byggnadsverk inte heller får ske så att byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Den sökta åtgärden avses vidtas inom ett område som varken omfattas av detaljplan eller av områdesbestämmelser. Fastigheten ligger inom riksintresse (RN:86) Björke – odlingslandskap vid ås och sänkta sjöar. Området är också utpekad i ”Översiktsplan Gävle stad 2025” som ett karaktärsområde med mycket högt värde i form av öppet odlingslandskap (H.L.2 Karaktärsområde Björke-Oppala, s. 126).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen ska pröva om nämnden hade fog för att lämna negativt förhandsbesked för åtgärden med stöd av 9 kap. 17 § PBL.

Områdets kulturvärden

Sökanden skriver att det inte stämmer att fastigheten ligger i ett kulturellt skyddsområde. Nämnden menar att den ligger inom riksintresse (RN:86) Björke samt att området är utpekad som ett karaktärsområde i översiktsplanen.

I ”Kulturmiljöbilaga Gävle stad”, som är en del av översiktsplanen och antogs av kommunfullmäktige den 27 april 2009, står det att odlingslandskapet i Björke har ett mycket högt värde eftersom det bland annat innehåller till jordbruksnäringen knutna byggnader eller arter som i snabb takt håller på att bli rariteter (s. 42). Länsstyrelsen konstaterar att fastigheten därmed ligger i ett område med höga kulturvärden.

Vikten av tidigare prövning

Sökanden skriver i överklagandet att kommunen anser att det är besvärande att han för över 15 år sedan fått avslag på ansökan, men att det och ett mångårigt tillsynsärende på fastigheten inte borde vara en besvärande omständighet för den aktuella prövningen om förhandsbesked. Nämnden menar å sin sida att de tidigare ärendena är högst aktuella för prövningen eftersom det där gjorts en lämplighetsprövning av att bygga på platsen, vilket inte ansågs vara lämpligt. Nämnden menar att det inte heller finns särskilt mycket nytt att tillägga gällande bullervärden, eftersom bullervärdena har tangerats och till och med under vissa tider överskridits på platsen. Nämnden menar att förutsättningarna inte har ändrats sedan länsstyrelsens prövning.

Länsstyrelsen noterar att nämnden i sitt beslut skriver att sökanden fick ett negativt förhandsbesked för att bygga bostad på platsen i ett ärende från år 2006. Länsstyrelsen konstaterar att det ärendet ligger långt tillbaka i tiden och att handlingarna i det ärendet inte heller finns i det aktuella ärendet. Eftersom förutsättningarna i det ärendet därmed inte har varit en del av nämndens prövning är det inte heller en del av länsstyrelsens prövning.

Ansökan ska prövas mot de förutsättningar som föreligger när ansökan kommer in och handläggs. Om det har skett liknande prövningar i närtid kan dock vissa uppgifter, om de fortfarande är relevanta, komma att återanvändas i den nya prövningen. Det har sin grund i att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. För att rättssäkerheten inte ska eftersättas är det dock viktigt att uppgifterna verkligen är relevanta även i prövningen av det nya ärendet.

Nämnden har hänvisat länsstyrelsens beslut från den 13 juni 2017 med dnr 8779-2016. I beslutet prövades nämndens beslut att förelägga sökanden att riva ett bostadshus m.m. på den aktuella fastigheten.

Länsstyrelsen prövade då markens lämplighet för bebyggelse och kom fram till att byggnation av kontor på platsen inte uppfyller kraven på lämplig lokalisering enligt 2 kap. PBL på grund av risken för bullerstörningar. Länsstyrelsen beaktade också att bullerstörningar kan accepteras i högre mån när det inte är fråga om en bostad. Beslutet överklagades till Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätt som i en dom den 28 juni 2018 delade länsstyrelsens bedömning och avslog överklagandet (mål nr P 1947-17). Den 25 september 2018 beslutade Mark- och miljööverdomstolen att inte bevilja prövningstillstånd (mål nr P 7123-18). Om förutsättningarna vid den aktuella prövningen är lika bedömer länsstyrelsen att bedömningarna kan ha vikt även nu.

Av det aktuella ärendet framkommer att sedan den förra prövningen har en olovlig byggnad, som tidigare dämpade ljud, rivits. I övrigt framstår förhållandena som i princip desamma. Länsstyrelsen bedömer att detta senaste ärende därför kan ha betydelse även i den aktuella prövningen.

Bullernivåer

Av skjutbanans tillstånd framgår att den får användas alla dagar i veckan för skjutning med kulvapen av klass 1. Tillståndet gäller t.o.m. den 31 augusti 2023.

Sökanden menar att skjutbanan innebär en ytterst ringa störning eftersom den bara används tre dagar per år i totalt cirka sex timmar. Om inte annat menar han att kommunen borde ha använt det högre riktvärdet när de mäter bullernivån. Han menar också att inga bullerutredningar har gjorts på de senast avstyckade tomterna i närheten som fått bygglov. Nämnden å sin sida menar att de allmänna bestämmelserna om bullerskydd är ett allmänt intresse som gäller för nybyggnad. Nämnden menar också att det inte kan antas att bullerdämpande åtgärder väsentligt skulle reducera bullernivåerna på platsen. Som länsstyrelsen förstår det har nämnden ansett att det är onödigt att göra en bullerutredning på platsen på grund av dess närhet till skjutbanan.

Sökanden har beställt en rapport över orienterande ljudmätning på fastigheten av impulsljud på skjutbana. Rapporten är daterad den 29 juli 2020. Det framgår att mätpunkten var vid en tänkt plats för ett hus bakom en befintlig byggnad. Mätningen visade en maximal ljudnivå på 63 dBAI. Det framgår av rapporten att de allmänna råden om mätförfarande gällande buller från skjutbanor inte är uppfyllda, utan att det endast rör sig om en orienterande ljudmätning. Det framgår också att skjutbanan ligger cirka 100 meter i sydostlig riktning från fastighetens ostligaste gräns och att mätning skedde när en skytt sköt sex skott.

Länsstyrelsen konstaterar att skjutbanan ligger väldigt nära den aktuella fastigheten, vilket tyder på att det kan uppkomma bullerstörningar på

platsen. Även om det inte skulle skjutas mycket där i dagsläget noterar länsstyrelsen att tillståndet att använda skjutbanan tillåter skytte kl. 08.00-21.00 på vardagar, kl. 11.00-16.00 på lördagar såväl som kl. 16.00-20.00 på söndagar. Ljudnivån som uppmättes i sökandens orienterande ljudmätning, där endast en skytt sköt och byggnader dämpade ljudet, låg nära de maximala ljudnivåerna enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från skjutbanor [till 2 kap. och 26 kap. 19 § miljöbalken] (2005:15). Sammantaget bedömer länsstyrelsen, liksom nämnden, att risken för bullerstörningar gör att det inte är lämpligt att bevilja positivt förhandsbesked för enbostadshus på platsen.

Sammanfattning

Av 2 kap. PBL framgår att byggnader ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Länsstyrelsen såväl som mark- och miljödomstolen har tidigare bedömt att platsen inte har en lämplig lokalisering för kontor på grund av risken för bullerstörningar. Sökanden vill nu bygga ett enbostadshus på platsen, som ligger cirka 150 meter ifrån en skjutbana som har tillstånd att användas dagligen. Länsstyrelsen bedömer att risken för bullerstörning gör att nämnden hade fog för att lämna negativt förhandsbesked för åtgärden. Länsstyrelsen avslår därför sökandens överklagande.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Caroline Näslund med länsjurist Sonja Karlsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Samhällsbyggnadsnämnden i Gävle kommun (via e-post)

Bilagor

1. Överklagandehänvisning mark- och miljödomstolen

Du kan överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Gävleborg antingen via e-post; gavleborg@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Gävleborg, 801 70 Gävle.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Vid förenklad delgivning anses du ha tagit del av beslutet två veckor efter att Länsstyrelsen skickade beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det mark- och miljödomstolen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, gavleborg@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 10 00. Ange diarienummer 10258-2022.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.